



Rein Pehka uue laboribussi operaatoriruumis.

Albert Truuväärt

Laboribuss lihtsustab rikete avastamist

Eesti Energia tütarettevõtte Elektriteenuste Tallinna osakond sai äsja Saksamaalt SEBA KMT-lt kätte uue kaablite testimise ja rikkekohtade määramise mobiilse labori, mis on tehtud täpselt võrguteeninduse Tallinn-Harju piirkonna juhtivspetsialist Rein Pehka antud juhiste järgi.

«Elektrikaabel on nagu inimene – kui ta on noor, siis on ta terve, aga mida vanemaks jääb, seda haigemaks ka,» räägib oma tehtud töö ja teadmiste eest tänava EE teenetemärgi saanud Pehka. «Kui selgub, et kusagil on elektrikaablitega probleeme, sõidame meie kohale ja püüame oma teh-

nikaga teada saada, milles on viga.»

Laboribuss on ehitatud Mercedes Sprinterisse, mille sees on operaatoriruum ekraanide ja juhtimiseseadmetega. «Kui viga on leitud, oleme ise kohal niikaua, kuni see on parandajatele nähtavaks ja kuuldavaks tehtud. Vahel võib juhtuda, et veetoru

läheb näiteks kaablist väga lähedalt mööda ning siis teeb meie masin häält, nagu olekski viga just seal,» muigab Rein. Aga suuri möödalaskmisi pole õnneks ette tulnud.

Laboribussi abiga saadakse vastus 99,9% küsimustele, muu hulgas leidmaks rikkekohti, elektrivarustuse kvaliteediprobleemide põhjust jne. Diagnoos võtab vahel aega ühe tunni, mõnikord aga mitu nädalat. Tavaliselt läheb vea leidmiseks umbes päev.

Seni oli Elektriteenustel kasutusel 11 aastat vana, uue bussile peaaegu analoogne mobiilne labor, mis hakkas aga kergelt väsimä. «Oleme seda bussi

11 aasta jooksul pidevalt kasutanud, avastades umbes 300 elektririket aastas,» jutustab Pehka. Ka Tartus ja Jõhvis on sama vanad laborid, kuid neil veel uut vaja ei lähe, sest sealne koorumus on Tallinnaga võrreldes kordades väikesem. Loomulikult jääb Tallinnas tööle ka vana laboribuss, millele tehakse korralik hooldus. Siis on plaanis hakata vanema bussiga otsima madalpingerikkeid ja uuega kõrgepingerikkeid.

Bussi hind jäi 3–4 mln krooni vahele. Miks nii kallis? Sest esiteks pole tegemist masstoodanguga ja teiseks pannakse kõik laborid vastavalt kliendi soovile kokku käsitööna. SEBA

KMT-l on välja tulnud ka uus, läbi interneti jälgitav laborisüsteem, kuid paraku maksab see kordades rohkem.

Mehi, kes labori kallale lastakse, on Eestis vähe – alla kümne terve riigi peale kokku. «See on tõsise vastutusega ala ning diagnostika tegemiseks peab valdama teemat,» märgib Pehka. «Võib ju juhtuda, et tundub, nagu oleks viga näiteks Vabaduse väljakul, aga kui see üles kaevata ja selgub, et viga ei olnudki seal... Kõige olulisem oskus on diagnostikaaparaatidest välja meelitada õige diagnoos, see nõuab rahulikku ja tasakaalukat suhtumist probleemidesse.»

Äriklient saab abi kliendihaldurilt

Kõigi Eesti Energiaga (EE) seonduvate probleemide lahendamisel tuleb EE äriklientidele appi kliendihaldur.

Kõige suuremaid ärikliente haldavad Tallinnas ja Tartus asuvad personaalsed suurkliendihaldurid. Keskmistel ja väiksematel äriklientidel on piirkonna põhised kliendihaldurid maakondade suuremates keskustes. Kokku on EE-s 56 piirkonnapõhist ja neli suurkliendihaldurit. EE haldab kokku 23 500 äriklienti, kellega on sõlmitud 55 000 lepingut.

EE äriklientide ja võrgumüügi valdkonnajuhi Andres Keba sõnul on kliendihaldur kliendi tarbimisharjumuste ja lepingutingimuste



Andres Keba

ga hästi kursis, mistõttu ta saab klienti vajadusel kiiresti nõustada ning talle parimaid lahendusi pakkuda.

Suurematest juhtumitest toob Keba näiteks selle, kui Hansapangal oli päevakorral elektrivarustuskindluse küsimus. Kliendihaldur kaasas probleemi lahendamise Jaotusvõrgu, kutsudes selleks kokku kliendi ja Jaotusvõrgu esindajad, ning arutelu käigus leiti lahendusvariantid kliendi probleemidele. Samuti korraldas kliendihaldur Estonian Celli, Horizon Tselluloosi ja Paberi ning WTC Tallinna nõustamise kombijaamade tasuvuse kohta.

Palju tuleb teha klienti harivat tööd – näiteks on kliendihaldurid kliendi soovil käinud Veerenni Jaotusvõrgu ja Viru Keskuse alltarbijatele selgitamas, mis põhjusel toimus pingelohk ja mismoodi saavad kliendid ennast edaspidi sarnase pingekõikumise eest kaitseda.

Kliendihaldurid aitavad kliente ka elektrivõrguga liitumise korral ja konsulteerivad neid võrgu- ja elektrilepingute küsimustes. Keba sõnul on tulnud nõustada pingeprobleemse elektrivarustusega kliente. Piirkondlikud kliendihaldurid tegelevad lisaks EE uue teenuse, elektritööde projektijuhtimisega.

Elektritööde alla kuuluvad sise- ja väliselektritööde teenused ning tehniline kontroll, mida kliendi elektrisüsteemis teostatakse. Varem on EE teinud elektritöid ainult oma vastutus- alasse kuuluvas väliselektrivõrgus.

Kuidas likvideeritakse elektririkkeid?

Mida teete teie, kui elekter majast kaob? Arvatavasti helistate Eesti Energia (EE) rikketelefonile 1343 ja saate sealt selgust, mis juhtunud. Kuidas aga rike tegelikult kõrvaldatud saab?

«Klient helistab meile reeglina madalpingerikke puhul, kuna teated kesk- ja kõrgepingerikest tulevad automaatselt juhtimiskeskusesse ning neid saame hakata likvideerima kohet. Helistades kirjeldab tarbija oma muret ning klienditeenindaja sisestab rikke andmebaasi, kust info läheb edasi dispetšerile, kes otsustab edasise tegevuse üle,» selgitab Jaotusvõrgu juhtimiskeskuse osakonnajuhataja Raivo Melsas. Tavaliselt läheb riket otsima ja likvideerima operatiivse väljasõidu brigaad. Kui on tegemist tõsisema rikkega, näiteks on purunenud liini mast, ei saa brigaad seda ise parandada, vaid kutsu-

takse välja vastava eritehnikaga EE lepingupartner. Parandustööde teostamisel lülitab brigaad liini taas sisse ning elektrivarustuse taastamine fikseeritakse rikete andmebaasis, kuhu on ligipääs ka klienditeenindajatel.

EE võtab rikketeateid vastu 24 tundi ööpäevas. Tavaliselt on maakonnas valves üks, osas piirkondades päeval ka kaks rikketega tegelevat meeskonda. «Rikete vähendamine ja nende kiire likvideerimine on meie prioriteet,» räägib osakonnajuhataja.

Rikete kõrvaldamist kiirendavad elektrivõrgus kasutatavad uued tehnoloogiad, näiteks



Jäide lisaku liinil. Jaotusvõrk

elektrivõrgu automatiseerimine, mis võimaldab rikkeliise koha kiiresti ülejäänud elektrivõrgust välja lülitada. Seega kaob elekter vaid vahetult rikkekohta lähedal asuvatelt klientidelt.

Kui klient asub linnavõrgus, on tihti võimalus ümbertoiteks. Ümbertoite teeb tavaliselt rikkibrigaad, ent üha enam elektriliine ja alajaamasid on kaugjuhitava-

vad, mistõttu saab ümberlülitamise kohe teha ka juhtimiskeskusest.

Eesmärk on elektririkete aega lühendada

Elektririkkeid põhjustavad Melsase sõnul valdavalt ilmastikuolud – tugev tuul ja jäide, aga vahel veab alt ka tehnika. Kui tuule mõju on reeglina mõistev, siis jäide tekib elektriliinidele pluss- ja miinuskraadide kiire vaheldumisega, mis võib liinile kasvatada käsivarre jämeduse või isegi paksema jäitekihi, mille raskuse all võivad elektriliinid katkeda ning mastid murduda,» räägib ta.

Ilmastikuoludest sõltumatum on maakaabelvõrk. «See on küll tuule ja jäite suhtes immuunne, ent maa sees olevale kaablile on omad riskid,» räägib Melsas. Tallinnas ja teistes suure-

mates linnades on viimasel ajal rikete lisaliikaks saanud kaablite läbikaevamine. Kooskõlastamata kaevetööde teostamise eest on ette nähtud ranged trahvid ning kaabli lõhkujalt nõutakse tagantjärele sisse kõik kaabli taastamistöödega seotud kulud. Vaatamata sellele kaaluvad lühikesed ehitustähtajad mõnikord kahjuks selle riski üle.

Ümbertoitmise võimaluse puudumise korral kestab rike tavaliselt 2–3 tundi, kuid kaabli-rikke korral, kui toidet ei saa ümber lülitada, tuleb arvestada 6–8 tunniga. Maapiirkondades on õhuliinide rikke keskmiseks pikuseks neli tundi. «Meie eesmärk on rikete tõttu tekitatud elektrikatkestuse aega vähendada. Järgmisel aastal plaanime senisest jõudsamalt hakata kasutama generaatoreid, et rikkest tingitud elektrikatkestuste aega lühendada,» räägib Raivo Melsas.